

Sygn. akt III AUa 949/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 marca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Irena Goik (spr.)
Sędziowie	SSA Marek Żurecki SSA Jolanta Pietrzak
Protokolant	Sebastian Adamczyk

po rozpoznaniu w dniu 7 marca 2013 r. w Katowicach

sprawy z odwołania (...) S.A. z siedzibą w S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o składki

na skutek apelacji (...) S.A. z siedzibą w S.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Katowicach z dnia 8 marca 2012 r. sygn. akt XI U 1563/11

1. oddala apelację,

2. zasądza od (...) S.A. z siedzibą w S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. kwotę 5.400 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

/-/ SSA J. Pietrzak /-/ SSA I. Goik /-/ SSA M. Żurecki

Sędzia Przewodnicząca Sędzia

Sygn. akt III AUa 949/12

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 23 marca 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. odmówił dokonania (...) S.A. w upadłości – obecnie (...) S.A. z siedzibą w S. zwrotu składek z powodu nie stwierdzenia nadpłaty. Organ rentowy powołał się na przepis art. 104 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 roku Kodeks postępowania cywilnego oraz na art. 72 § 1 pkt 1 Ordynacji podatkowej (tekst jednolity Dz. U. z 2005 roku Nr 8 poz. 60) w związku z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku Nr 205 poz. 1585 ze zm.).

Uzasadniając zajęte w niniejszej sprawie stanowisko organ rentowy wskazał, że w dniu 23 lutego 2011 roku do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział

w S. wpłynęło pismo (...) S.A. w upadłości - obecnie (...) S.A. z siedzibą w S. zawierające żądanie zwrotu nienależnie opłaconych składek. (...) S.A. - obecnie (...) S.A. z siedzibą w S. jako podstawę swojego żądania powołały przepis art. 72 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Ordynacji podatkowej (tekst jednolity Dz. U. z 2005 roku Nr 8 poz. 60 ze zm.) w związku z art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (obecnie tekst jednolity Dz. U. z 2009 roku Nr 205

poz. 1585 ze zm.). Zdaniem organu rentowego roszczenie (...) S.A.

w upadłości - obecnie (...) S.A. z siedzibą w S. zawarte we wniosku z dnia 23 lutego 2011 roku jest pozbawione podstaw co do zasady jak i do kwoty. Podniesiono, iż dokonane przez (...) S.A. w upadłości - obecnie (...) S.A. z siedzibą w S. wpłaty przekazywane tytułem zaległości składkowych zostały zaksięgowane na poczet nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne

i zdrowotne pracowników zgodnie z planami podziału sum uzyskanych ze sprzedaży nieruchomości obciążanych hipoteką. W ten sposób zatrudniani pracownicy nabyli prawa z tytułu obowiązkowego ubezpieczenia społecznego, co znalazło przeniesienie na wypłacane świadczenia krótkoterminowe oraz długoterminowe, a inni pracownicy otrzymali promesę świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Zaakcentowano,

że zgodnie z art. 72 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2005 roku Nr 8 poz. 60 ze zm.) w związku z art. 31 ustawy

z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2009 roku Nr 205 poz. 1585 ze zm.) za nadpłatę uważa się kwotę nadpłaconych lub nienależnie zapłaconych składek z tytułu ubezpieczenia społecznego. Argumentowano, iż cyt. wyżej ustawa z dnia 13 października 1998 roku nie przedstawia definicji pojęcia nienależnie opłaconej składki. Zaznaczono, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 26 maja 2010 roku (P 29/08) wskazał, że nienależnie opłacona składka nie stanowi składki ustalonej w oparciu o zasady określone

w art. 15-32 ustawy systemowej, czyli obowiązkowego świadczenia w ramach stosunku ubezpieczenia społecznego, zaś w piśmiennictwie i praktyce uznaje się,

że pojęcie to obejmuje zarówno przypadki, w których istniała podstawa prawna świadczenia składkowego ale zostało ono spełnione w kwocie wyższej niż należna,

jak również w przypadku opłacenia składki bez podstawy prawnej. Uzasadniano,

że w niniejszej sprawie podstawą prawną opłacenia przez (...) S.A.

w upadłości - obecnie (...) S.A. z siedzibą w S. składek na ubezpieczenie społeczne były należności wskazane w deklaracjach rozliczeniowych u podstaw faktycznych, których był stosunek pracy łączący (...) S.A.

w upadłości - obecnie (...) S.A. z siedzibą w S. z zatrudnionymi przez (...) S.A. w upadłości - obecnie (...) S.A. z siedzibą w S. pracownikami. Wskazano, iż należności składkowe, które (...) S.A.

w upadłości - obecnie (...) S.A. z siedzibą w S. uważają za nienależnie opłacone, są należnościami wynikającymi z obowiązku ubezpieczenia społecznego zatrudnianych pracowników. Podniesiono, że obowiązkowe ubezpieczenie społeczne pracowników wynika z przepisów Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, a to art. 67 oraz z art. 6 ustawy systemowej. Zgodnie z ustawą systemową obowiązek opłacania składek spoczywa na pracodawcy. Zauważono, iż twierdzenie (...) S.A. w upadłości - obecnie (...) S.A. z siedzibą w S. o nienależnie opłaconych składkach jest bezpodstawne z tej przyczyny, że zgodnie z punktem 124 decyzji Komisji Wspólnot Europejskich z dnia 23 października 2007 roku władze polskie powinny zwrócić się o zwrot bezprawnie otrzymanej pomocy przede wszystkim do przedsiębiorstw zależnych czyli Huty (...) Sp. z o.o. i (...) Sp. z o.o., zaś do (...) S.A. w upadłości - obecnie (...) S.A.

z siedzibą w S. tylko w przypadku, gdy zwrot pomocy od przedsiębiorstw zależnych byłby niemożliwy. Według organu rentowego powyższa okoliczność powoduje, iż twierdzenie (...) S.A. w upadłości - obecnie (...) S.A. z siedzibą w S. zawarte we wniosku o nadpłacie w składkach jest co najmniej przedwczesne.

Odwołanie od przedstawionej decyzji wniósł pełnomocnik (...) S.A. w upadłości - obecnie (...) S.A. z siedzibą w S.. Odwołujący domagał się zmiany zaskarżonej decyzji organu rentowego poprzez stwierdzenie istnienia po stronie płatnika (...) S.A. w upadłości - obecnie (...) S.A.

z siedzibą w S. stanu nadpłaty z tytułu kwot nienależnie opłaconych składek

w łącznej wysokości 11.410.561,31 zł, na którą to kwotę składają się wpłaty:

w kwocie 9.926.744,50 zł z dnia 15 kwietnia 2008 roku, w kwocie 593.502,33 zł

z dnia 20 stycznia 2009 roku, w kwocie 741.438,21 zł z dnia 4 maja 2009 roku,

w kwocie 148.876,27 zł z dnia 31 sierpnia 2009 roku. Ponadto odwołujący wnosił

o przeprowadzenie dowodów z następujących dokumentów: dowodu z dokumentu urzędowego decyzji Komisji Europejskiej z dnia 23 października 2007 roku w sprawie pomocy Państwa nr C 23/2006 /ex NN 35/2006/ udzielonej przez Polskę na rzecz producenta stali Grupy (...), dowodu z dokumentu urzędowego

w postaci postanowienia Sędziego komisarza z dnia 22 stycznia 2010 roku oraz

9 lutego 2010 roku znajdującego się w aktach postępowania prowadzonego przez Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach do sygn. akt GUp-119/07/10, dowodu

z dokumentu urzędowego w postaci postanowienia Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach do sygn. akt GUz-5/10/1, dowodu z dokumentu urzędowego

w postaci postanowienia Sądu Rejonowego w Sosnowcu Wydział I Cywilny z dnia

28 października 2008 roku, znajdującego się w aktach postępowania sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Sosnowcu do sygn. akt I Co 2511/08, dowodu

z dokumentu urzędowego w postaci postanowienia Sądu Okręgowego w Katowicach Wydział III Cywilny Odwoławczy z dnia 27 maja 2010 roku znajdującego się

w aktach postępowania sądowego prowadzonego przez Sąd Okręgowy w Sosnowcu do sygn. akt III Cz 1396/09,

dowodu z dokumentu urzędowego w postaci postanowienia Sądu Unii Europejskiej z dnia 7 lipca 2010 roku, sygn.

akt. T-465/07, dowodu z dokumentu urzędowego w postaci postanowienia Sądu Unii Europejskiej

z dnia 3 września 2010 roku sygn. akt T-440/07, dowodu z dokumentu w postaci zgłoszenia wierzytelności w

postępowaniu upadłościowym Huty (...) Sp. z o.o.- obecnie (...) S.A. z siedzibą w S. z dnia 19 czerwca 2009 roku

dokonanego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S., dowodu z ekspertyzy przygotowanej przez prof. dr hab. Cezarego Mika w sprawie wykonania w Polsce decyzji Komisji Europejskiej z 2007 roku dotyczącej pomocy

udzielonej przez Rzeczpospolitą Polską na rzecz Grupy (...) - obecnie (...) S.A.

z siedzibą w S..

Uzasadniając zajęte w niniejszej sprawie stanowisko odwołujący podniósł,

iż nie kwestionuje faktu, że to na pracodawcy jako na płatniku spoczywał obowiązek obliczania oraz opłacania należnych składek na ubezpieczenie społeczne. Zaznaczono, iż na zatwierdzonej liście wierzytelności upadłego z dnia

14 maja 2007 rok Syndyk masy upadłości uznał w pozycji wierzytelność wierzyciela Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. w następujących kwotach: 1.014.681,91 zł

w kategorii zaspokojenia drugiej, 9.217.553,57 zł w kategorii zaspokojenia trzeciej, oraz 4.258.931,77 zł w kategorii zaspokojenia czwartej, co stanowi razem kwotę

14.491.167,25 zł. Z kolei w pozycji 12 pierwszej uzupełniającej listy wierzytelności

z dnia 18 stycznia 2008 roku syndyk uznał wierzytelność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. w kwocie

21.201,79 zł w kategorii zaspokojenia trzeciej. W ramach spieniężenia poszczególnych składników wchodzących

w skład masy upadłości syndyk stosownie do zatwierdzonej listy wierzytelności z funduszków masy dokonywał

spląty wierzytelności odwołującego się. Na rzecz organu rentowego dokonano spląty następujących kwot: dyspozycja

przelewu w dnia 15 kwietnia 2008 roku w łącznej wysokości 9.926.744,50 zł, dyspozycja przelewu z dnia 13 stycznia

2009 roku w łącznej wysokości 593.702,33 zł, dyspozycja przelewu z dnia 4 maja 2009 roku w łącznej wysokości

741.438,21 zł, dyspozycja przelewu z dnia 31 sierpnia 2009 roku w łącznej wysokości 149.876,27 zł. Dokonane przez

syndyka wpłaty dotyczyły wierzytelności organu rentowego z tytułu zaległych składek na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne nieuiszczonych przez płatnika i dotyczyły następujących okresów: na Funduszu Ubezpieczeń Społecznych od listopada 2001 roku do września 2003 roku, na Fundusz Ubezpieczeń Zdrowotnych od kwietnia 2002 roku do października 2003 roku, na Fundusz Pracy i Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych od października 2002 roku do października 2003 roku. Według Spółki faktycznie pierwotnym jej zobowiązaniem był obowiązek zapłaty składek wynikający ze stosunku pracy między Spółką a zatrudnionymi pracownikami, jednakże na skutek wydania przez Komisję Wspólnot Europejskich decyzji z dnia

23 października 2007 roku decyzja nr C 23/2006 w sprawie pomocy Państwa udzielonej przez Polskę na rzecz producenta stali Grupy (...) - obecnie (...) S.A. z siedzibą w S. obowiązek opłacania składek na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne przeszedł na spółki zależne od (...) S.A. czyli (...) Sp. z o.o. w upadłości oraz Hutę (...) Sp. z o.o. w upadłości. Podkreślono, że dyspozycje zawarte w decyzji Komisji Wspólnot Europejskich zostały potwierdzone w postępowaniu upadłościowym, gdzie Sąd Odwoławczy w Katowicach Wydział X Gospodarczy potwierdził prawidłowość postanowienia Sądu Rejonowego Katowice-Wschód, Wydziału X Gospodarczego o zmianach na liście wierzytelności

i tym samym nastąpiło wykreślenie wierzytelności organu rentowego z tytułu niezapłaconych składek a tym samym potwierdzono, iż są to składki nienależne. Zaznaczono, że organ rentowy podjął działania celem wyegzekwowania należności przewidzianych w decyzji Komisji Wspólnot Europejskich od spółek zależnych, czyli od (...) Sp. z o.o. w upadłości oraz Huty (...) Sp. z o.o.

w upadłości, albowiem uzyskał klauzulę wykonalności na wskazaną decyzję Komisji

i zgłosił wierzytelność do masy upadłości obu Spółek. Następnie skupiono się na zdefiniowaniu pojęcia „nienależnie opłaconej składki” oraz określeniu daty powstania nadpłaty, którą w ocenie odwołującego się jest data dokonania każdej

z poszczególnych wpłat.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podkreślono, że podstawą prawną i faktyczną obowiązku opłacenia przez odwołującego składek na ubezpieczenie społeczne był stosunek pracy łączący Spółkę z zatrudnionymi przez nią pracownikami. Zaznaczono, że tenże stosunek pracy rodził po stronie pracodawcy - odwołującego (i częściowo po stronie pracownika) obowiązek ubezpieczenia społecznego wynikającego z treści art. 6 i następne ustawy systemowej. Zdaniem organu rentowego zgłoszone do masy upadłości i zrealizowane w procesie upadłości składki są należnościami własnymi Spółki i są ściśle związane

z prowadzoną przez Spółkę działalnością w tym z zatrudnianiem pracowników. Należności składkowe, które odwołujący uważa za nienależycie opłacone są w istocie należnościami wynikającymi z obowiązku ubezpieczenia społecznego zatrudnianych pracowników.

W ocenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych powołana wyżej kwestia oznacza między innymi, że wyłącznie w postępowaniu ubezpieczeniowym istnieje prawna możliwość stwierdzenia, że obowiązek ubezpieczeniowy, a w konsekwencji obowiązek opłacania składek nie istnieje lub wygasł. Organ rentowy podkreślił, że Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach Wydział Gospodarczy wykreślił z listy wierzytelności należności Zakładu, jednakże nie stwierdził ich nieistnienia jak to podnosi odwołujący. Decyzje wymiarowe stwierdzające stan zaległości odwołującego za pracowników wydane w trybie przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nadal funkcjonują w obrocie prawnym Decyzje te nie zostały wzruszone w żadnym trybie właściwym dla uchylecia lub stwierdzenia nieważności decyzji administracyjnych. Organ rentowy podkreślił, iż wszystkie wpłaty przekazywane tytułem zaległości składkowych zostały przeksięgowane na poczet nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne zatrudnianych pracowników.

Dodano, iż ważnym jest w świetle art. 4 pkt 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (obecnie tekst jednolity Dz. U. z 2009 roku Nr 153 poz. 1227 ze zm.) okresem ubezpieczenia jest okres opłacania składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe. Zauważono, iż przy ocenie wniosku odwołującego należy mieć na uwadze to, jakie skutki wywarłaby jego realizacja w sytuacji prawnej pracowników. Realizacja wniosku spowodowałaby pośrednio wyłączenie pracowników z systemu ubezpieczeń społecznych i gwarancji jakie on niesie. Nie zgodzono się z twierdzeniem odwołującego, o nienależności

opłacanych składek tylko z tej przyczyny, iż zgodnie z punktem 124 decyzji Komisji Wspólnot Europejskich z dnia 23 października 2007 roku władze polskie powinny zwrócić się o zwrot bezprawnie otrzymanej pomocy od przedsiębiorstwa zależnego czyli od Huty (...) Sp. z o.o. i (...) Sp. z o.o., zaś w dalszej kolejności od (...) S.A. w przypadku gdyby zwrot pomocy

z przedsiębiorstw zależnych nie był możliwy. Zaznaczono, iż obie Spółki zależne (...) Sp. z o.o. i Huta (...) Sp. z o.o. znajdują się w stanie upadłości, zaś stan ich majątku pozwala na ocenę, że kwoty wskazane w decyzji Komisji Wspólnot Europejskich nie zostaną wyegzekwowane. W ocenie organu rentowego nie zachodzą także podstawy do ewentualnego uznania za zasadne roszczenia o odsetki. Odwołujący sam nie podał podstawy prawnej swojego roszczenia. W opinii ZUS skoro (...) S.A. mają możliwość dokonania wewnętrznego przeksięgowania kwoty bez szkody dla ubezpieczonych pracowników, to rozwiązanie to jako wskazane społecznie powinno być zastosowane. Nadto w ocenie organu rentowego za datę powstania ewentualnej nadpłaty należałoby przyjąć datę uprawomocnienia się postanowienia Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia

13 kwietnia 2010 roku oddalającego odwołanie organu rentowego na postanowienie Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach w sprawie redukcji wierzytelności Zakładu, które to postanowienie przesądziło kwestię charakteru kwot ujętych w decyzji Komisji Wspólnot Europejskich.

Wyrokiem z dnia 8 marca 2012 roku sygn. akt XIU 1563/11 Sąd Okręgowy oddalił odwołanie.

Sąd pierwszej instancji zaznaczył, iż Komisja Wspólnot Europejskich ustaliła wysokość przyznanej bezprawnie przez Polskę pomocy na kwotę 20.761.643 zł

tj. jako sumę kwot, których zwrot w pierwszej kolejności ma być dochodzony od Huty (...) Sp. z o.o. (13.578115 zł) oraz od (...) Sp. z o.o.

(7.183.528 zł). Następnie podkreślono, że nieprawomocnym wyrokiem z dnia 17 maja 2011 roku Sąd w Luksemburgu stwierdził nieważność art. 3 ust. 1 decyzji KWE

w zakresie, w jakim dotyczy on (...) Sp. z o.o. tj. odnośnie zwrotu przez wskazaną spółkę kwoty 7.183.528 zł. Tym samym, zdaniem Sądu pierwszej instancji, w chwili obecnej pozostaje otwarta kwestia czy dopuszczalne będzie żądanie od (...) Sp. z o.o. zapłaty powyższej kwoty. Według Sądu I instancji do czasu prawomocnego rozstrzygnięcia tej sprawy nie da się przewidzieć, który podmiot ostatecznie zostanie obciążony tym zobowiązaniem.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy orzekł jak w sentencji.

Apelację od wskazanego rozstrzygnięcia wniósł (...) S.A.

Wnoszący środek odwoławczy zaskarżył opisany wyrok w całości zarzucając:

1/ nierozpoznanie istoty sprawy (art. 386 § 4 k.p.c.) poprzez brak zbadania przez Sąd pierwszej instancji podstawy materialnej wniesionego przez (...) S.A. odwołania

a także nierozpoznanie zasadności podniesionych w treści odwołania oraz kolejnych pismach procesowych merytorycznych zarzutów, co skutkowało brakiem odniesienia się do istoty sprawy,

2/ niewyjaśnienie wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy na skutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy a mianowicie:

a/ art. 217 § 2 k.p.c. poprzez bezzasadne pominięcie zawnioskowanych przez odwołującą się (...) S.A. (i dołączonych do odwołania)

- dowodu z dokumentu urzędowego w postaci postanowienia Sądu Rejonowego w Sosnowcu Wydział I Cywilny z dnia 28 października 2008 roku znajdującego się w aktach postępowania sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Sosnowcu do sygn. akt ICo 2511/08,

- dowodu z dokumentu urzędowego w postaci postanowienia Sądu Okręgowego w Katowicach Wydział III Cywilny Odwoławczy z dnia 27 maja 2010 roku znajdującego się w aktach postępowania sądowego prowadzonego przez Sąd Okręgowy w Sosnowcu do sygn. akt III Cz 1396/09,
- dowodu z dokumentu urzędowego w postaci postanowienia Sądu Unii Europejskiej z dnia 7 lipca 2010 roku sygn. akt T0465/07,
- dowodu z dokumentu urzędowego w postaci postanowienia Sądu Unii Europejskiej z dnia 3 września 2010 roku sygn. akt T- 440/07

b/ art. 328 § 2 k.p.c. poprzez niewyjaśnienie podstawy prawnej wydanego wyroku i ograniczenie się do stwierdzenia, że wniosek odwołującej się (...) S.A. jest przedwczesny,

3/ sprzeczność istotnych ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału wskutek naruszenia przepisów postępowania, które mogło mieć wpływ na wynik sprawy,

a mianowicie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie oceny dowodów w sposób niewszechstronny z pominięciem treści:

- dokumentu urzędowego wydanego przez Komisję Europejską z dnia 29 marca 2010 roku interpretacji decyzji w sprawie pomocy Państwa nr C 23/2006 /ex NN 35/2006/ udzielonej przez Polskę na rzecz producenta stali Grupy (...),
- dowodu z dokumentu urzędowego w postaci postanowienia Sędziego komisarza z dnia 22 stycznia 2010 roku oraz 9 lutego 2010 roku znajdującego się w aktach postępowania sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach do sygn. akt GUp 119/07/10,
- dowodu z dokumentu urzędowego w postaci postanowienia Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach Wydział X Gospodarczy z dnia 13 kwietnia 2010 roku znajdującego się w aktach postępowania sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach do sygn. akt Guz -5/10/1,
- dowodu z dokumentu urzędowego w postaci wyroku Trybunału Sprawiedliwości UE z dnia 14 kwietnia 2011 roku w sprawie C-331/09 ze skargi Komisji Europejskiej przeciwko Rzeczypospolitej w przedmiocie niewykonania decyzji Komisji Europejskiej,

4/ naruszenie przepisów prawa materialnego:

- art. 91 ust. 3 Konstytucji w związku z art. 1 i 3 ust. 1 decyzji Komisji Europejskiej poprzez naruszenie zasady pierwszeństwa prawa UE i wydanie rozstrzygnięcia z pominięciem treści decyzji Komisji Europejskiej, w szczególności przyjęcie, że Komisja Europejska określiła następującą kolejność dochodzenia zwrotu pomocy: najpierw od spółek zależnych Huty (...) Sp. z o.o. oraz (...) Sp. z o.o. a w przypadku, gdyby zwrot pomocy od przedsiębiorstw zależnych nie był możliwy od (...) S.A., co skutkowało uznaniem wniosku odwołującego (...) S.A. za przedwczesny,
- art. 1 i 3 ust. 1 decyzji Komisji Europejskiej w zw. z art. 72 § 1 pkt 1 Ordynacji podatkowej poprzez przyjęcie, że decyzja Komisji Europejskiej nie wywołała z dniem upływu terminu na jej wykonanie tj. z dniem 28 lutego 2008 roku skutku w postaci wygaśnięcia po stronie odwołującej się (...) S.A. zobowiązania z tytułu składek.

W oparciu o przedstawione zarzuty domagano się uchylecia zaskarżonego wyroku oraz przekazania sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku Sądu pierwszej instancji poprzez zmianę decyzji z dnia 23 marca 2011 roku i stwierdzenie istnienia po stronie odwołującej się (...) S.A. stanu nadpłaty z tytułu kwot nienależnie opłaconych składek w wysokości 11.411.561,31 zł wraz z odsetkami podatkowymi za okres

od dnia dokonania nienależnych wpłat do dnia zapłaty liczonymi od:

- kwoty 9.926.744,50 zł od dnia 15 kwietnia 2008 roku do dnia zapłaty,
- kwoty 593.502,33 zł od dnia 20 stycznia 2009 roku do dnia zapłaty,
- kwoty 741.438, 21 zł od dnia 4 maja 2009 roku do dnia zapłaty,
- kwoty 149.876,27 zł od dnia 31 sierpnia 2009 roku do dnia zapłaty,

Apelujący wniósł również o przeprowadzenie na okoliczność ich treści dowodów z następujących dokumentów:

- dowodu z dokumentu urzędowego w postaci postanowienia Sądu Rejonowego w Sosnowcu Wydział I Cywilny z dnia 28 października 2008 roku znajdującego się w aktach postępowania sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Sosnowcu do sygn. akt ICo 2511/08,
- dowodu z dokumentu urzędowego w postaci postanowienia Sądu Okręgowego w Katowicach Wydział III Cywilny Odwoławczy z dnia 27 maja 2010 roku znajdującego się w aktach postępowania sądowego prowadzonego przez Sąd Okręgowy w Sosnowcu do sygn. akt III Cz 1396/09,
- dowodu z dokumentu urzędowego w postaci postanowienia Sądu Unii Europejskiej z dnia 7 lipca 2010 roku sygn. akt T0465/07,
- dowodu z dokumentu urzędowego w postaci postanowienia Sądu Unii Europejskiej z dnia 3 września 2010 roku sygn. akt T- 440/07

Skarżący podkreślił, że decyzja Komisji Europejskiej w stosunku do odwołującej się (...) S.A. posiada walor prawomocności, a jej legalność i wiążący charakter wobec (...) S.A. nie może być w żadnym trybie badany czy kwestionowany. Zdaniem skarżącego zestawienie powyższej okoliczności ze stwierdzeniem zawartym w Interpretacji decyzji nie pozostawia żadnej wątpliwości, że bezpośrednio skuteczny charakter art. 1 i art. 3 decyzji Komisji Europejskiej rodzi skutek w postaci definitywnego wygaśnięcia zobowiązań odwołującej się z tytułu składek. W ocenie wnoszącej apelację zgodnie z treścią ww. przepisów decyzji Komisji Europejskiej żądanie zapłaty zaległych składek (stanowiących niedozwoloną pomoc publiczną) winno być skierowane do faktycznych beneficjentów pomocy, tj. Huty (...) i (...), zarówno co do osoby beneficjentów i kwoty pomocy, co jasno wskazano w art. 3 ust. 1 decyzji Komisji Europejskiej.

Zdaniem skarżącego, nie może budzić wątpliwości, że na skutek bezpośrednio skutecznych przepisów art. 1 i art. 3 ust. 2 decyzji Komisji Europejskiej wygasło zobowiązanie odwołującej się z tytułu składek, a to czyni wniosek (...) S.A. o stwierdzenie istnienia nadpłaty w pełni uzasadnionym i tym samym brak jest podstaw do uznania go za przedwczesny.

Pismem procesowym z dnia 31 sierpnia 2011 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych wskazał na nową okoliczność w sprawie, a mianowicie na wyrok z dnia 17 maja 2011 roku - T-1/08 Sądu pierwszej instancji w Luksemburgu, który stwierdził nieważność art. 1 decyzji Komisji 2008/344/WE z dnia 23 października 2007 roku w sprawie pomocy Państwa C 23/2006 udzielonej przez Polskę na rzecz producenta stali, grupy (...), ponadto Sąd stwierdził nieważność art. 3 ust. 1 i 3 oraz art. 4 i 5 decyzji Komisji w części, w jakiej dotyczą (...) Sp. z o.o.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o jej oddalenie.

W pierwszej kolejności zaznaczono, iż organ rentowy w przeciwieństwie do apelującego wskazywał na inną wartość przedmiotu sporu. Według organu rentowego to kwota 11.240.086,83 zł podczas gdy według skarżącego to kwota 11.411.561,31 zł. Następnie wskazano, że w przedmiotowej sprawie nie

zachodzą przesłanki do zastosowania żadnego z rodzaju unijnych instrumentów służących uchyleniu aktu wydanego w sprawie indywidualnej, względnie podważeniu takiej wierzytelności jak w zakresie składek ZUS. Zaakcentowano, iż podstawą faktyczną i prawną obowiązku opłacenia składek przez (...) S.A. (dziś (...) S.A.) był stosunek pracy łączący Spółkę z zatrudnianymi przez nią pracownikami.

Podkreślono, że decyzje wymiarowe, określające stan zaległości Spółki (...) S.A. z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie za pracowników, wydane w trybie przepisów ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nadal funkcjonują w obrocie prawnym. W niniejszej sprawie są dwie należności: jedna z tytułu składek na ubezpieczenie, druga z tytułu zwrotu pomocy publicznej. Oba roszczenia nie mogą być ze sobą utożsamiane, nawet jeżeli są ściśle funkcjonalnie i ekonomicznie powiązane. Zdaniem organu rentowego Sąd pierwszej instancji w Luksemburgu w wyroku z dnia 17 maja 2011 roku stwierdził nieważność decyzji Komisji o pomocy, uznając iż jej istnienie nie zostało dostatecznie wykazane.

ZUS O/S. wywodzi z treści rozstrzygnięcia Sądu UE zapadłego na skutek skargi (...), że nie wystąpiła niedozwolona pomoc publiczna. Organ rentowy argumentuje, że skutkiem tego jest powrót do pierwotnego stanu faktycznego i prawnego takiego, jaki istniał przed wydaniem decyzji Komisji z dnia 23 października 2007 roku, co w konsekwencji oznacza, że zobowiązanie z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne obciąża (...) S.A.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja (...) S.A. (wcześniej (...) S.A.) nie zasługuje na uwzględnienie.

Spór w niniejszej sprawie sprowadza się do ustalenia czy składki na ubezpieczenie społeczne pracowników zrealizowane przez organ rentowy w procesie upadłości są składkami nienależnie opłaconymi przez płatnika (...) S.A. stosownie do art. 72 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku – Ordynacji Podatkowej (Dz. U. z 2005 roku Nr 8 poz. 60) w związku z art. 31 ustawy z dnia 13.10.1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych.

Zgodnie z w/w przepisem za nadpłatę składek uważa się kwotę nadpłaconych lub nienależnie zapłaconych składek z tytułu ubezpieczenia społecznego.

Odnosząc się do zarzutu apelacji dotyczącego nierozpoznania istoty sprawy należy stwierdzić, iż w niniejszej sprawie nie doszło, jak chce skarżący, do nierozpoznania istoty sprawy w myśl art. 386 § 4 k.p.c.

Sąd pierwszej instancji zajmował się przeciwie przed wszystkim zaskarżoną decyzją organu rentowego i uznał, że odpowiada ona prawu. Natomiast o nierozpoznaniu istoty sprawy można mówić wówczas, gdyby Sąd nie zbadał podstawy materialnej wniesionego odwołania, a także podniesionych w samym odwołaniu zarzutów merytorycznych, jednak z taką sytuacją nie mamy do czynienia w niniejszej sprawie.

Zatem sporna kwestia sprowadza się do ustalenia czy składki zapłacone przez skarżącą spółkę a wskazane w decyzji organu rentowego są nienależnie opłacone czy też nie w myśl cytowanych wyżej przepisów a nie na interpretowaniu postanowień Decyzji Komisji Europejskiej z dnia 23 października 2007 roku nr C 23/ 2006/ ex NN 35/2006. W tej sytuacji uzasadnienie Sądu II instancji będzie nieco odmienne od uzasadnienia Sądu Okręgowego.

Rozpoznając sporną kwestię należy stwierdzić, iż podstawą faktyczną i prawną obowiązku opłacania składek przez (...) S.A. był stosunek pracy łączący spółkę z zatrudnionymi pracownikami. Stosunek ten rodził po stronie pracodawcy a więc (...) S.A. a także częściowo po stronie pracowników obowiązek ubezpieczenia społecznego wynikający z art. 6 i następne ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, a w konsekwencji tego powstał obowiązek opłacania składek. Ponieważ spółka nie wywiązywała się z tego obowiązku, organ rentowy wydał decyzje wymiarowe określające stan zaległości Spółki (...) z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego decyzje te nadal funkcjonują w obrocie prawnym i w żaden sposób nie zostały wzruszone w trybie właściwym dla ich uchylecia lub stwierdzenia nieważności.

Decyzja Komisji Wspólnot Europejskich o zwrocie pomocy publicznej w żaden sposób nie przekłada się na żądanie zwrotu należności z tytułu opłaconych składek.

Komisja Europejska nie ma uprawnień do umorzenia zobowiązań przewidzianych w prawie krajowym względnie do przenoszenia ich na inne podmioty, a więc nie może decydować o wygaśnięciu obowiązku zapłaty składek na ubezpieczenie społeczne, bo ten wynika z przepisów ubezpieczeniowych i nie może przenosić tego obowiązku na inne podmioty.

Reasumując należy stwierdzić, że podstawa ewentualnego roszczenia Spółki o zwrot nienależnie opłaconych składek zasadza się na przepisach prawa krajowego i wymienionych uregulowaniach ustawy systemowej i nie ma nic wspólnego jak tego chce skarżący z art.1 i 3 ust.1 wskazanej Decyzji Komisji Europejskiej.

Natomiast odnosząc się do zarzutów apelacji co do pominięcia przez Sąd I instancji dowodów z dokumentów, to zdaniem Sądu Apelacyjnego wymienione dokumenty nie mają żadnego wpływu na rozstrzygnięcie spornej kwestii.

Sąd Okręgowy, podobnie jak Sąd Odwoławczy, nie tyle pominął dowody w postaci dokumentów, a mianowicie: postanowienia Sądu Rejonowego w Sosnowcu Wydział I Cywilny z dnia 28 października 2008 roku znajdującego się w aktach postępowania sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Sosnowcu do sygn. akt ICo 2511/08, dowodu z dokumentu urzędowego w postaci postanowienia Sądu Okręgowego w Katowicach Wydział III Cywilny Odwoławczy z dnia 27 maja 2010 roku znajdującego się w aktach postępowania sądowego prowadzonego przez Sąd Okręgowy w Sosnowcu do sygn. akt III Cz 1396/09, dowodu z dokumentu urzędowego w postaci postanowienia Sądu Unii Europejskiej z dnia 7 lipca 2010 roku sygn. akt T0465/07, dowodu z dokumentu urzędowego w postaci postanowienia Sądu Unii Europejskiej z dnia 3 września 2010 roku sygn. akt T-440/07 ile uznał, że nie mają one znaczenia z punktu widzenia niniejszej sprawy.

Przypomnieć bowiem należy, że Sąd Odwoławczy jest również sądem pracy i ubezpieczeń społecznych i rozpatruje jedynie kwestie odnoszące się do swojej właściwości miejscowej i rzeczowej a nie jest sądem zajmującym się kwestiami wchodzącymi w zakres prawa upadłościowego. Skarżący stara się zaś za pomocą wskazanych dokumentów udowodnić swoją tezę o odmiennej wykładni skutków decyzji Komisji Europejskiej - ale ta okoliczność nie oznacza, że taką wykładnię należy aprobować.

Należy bowiem jeszcze raz podkreślić, że nawet gdyby przyjąć prawną doniosłość decyzji Komisji Europejskiej, to nie może ona rodzić skutku w postaci wygaśnięcia obowiązku zapłaty składek.

Odnosząc się do zarzutów podniesionych przez skarżącą, a związanych szeroko rzecz ujmując z prawem unijnym, warto podkreślić następujące argumenty: nie można mówić o naruszeniu art. 91 ust. 3 Konstytucji w związku z art. 1 i 3 decyzji Komisji Wspólnot Europejskich z dnia 23 października 2007 roku - prawnie doniosłej lub nie - poprzez naruszenie zasady pierwszeństwa prawa Unii Europejskiej. Poprzez powoływanie się na naruszenie wspomnianej zasady skarżąca próbuje antycypować skutki decyzji Komisji Europejskiej w sprawie indywidualnej na grunt prawa krajowego. Warto przy tym zaznaczyć, iż sprawa C. C-224/97 E. C. versus (...) w ogóle nie ma dla niniejszej sprawy znaczenia, albowiem dotyczyła innego stanu faktycznego i prawnego. Powoływanie jej dla sugerowania istnienia sprzeczności nie może być uznane za słuszne. W omawianym w niniejszej sprawie przypadku żadna sprzeczność nie zachodzi, bowiem zobowiązanie krajowe z zakresu składek nie pozostaje w sprzeczności z ewentualnym obowiązkiem zwrotu pomocy.

Należy zgodzić się ze stanowiskiem organu rentowego, że w niniejszej sprawie są dwie należności: jedna z tytułu składek, zaś druga z tytułu zwrotu pomocy publicznej.

W tym znaczeniu wyrok z dnia 17 maja 2011 roku - T-1/08 Sądu pierwszej instancji w Luksemburgu, który stwierdził nieważność art. 1 decyzji Komisji 2008/344/WE z dnia 23 października 2007 roku w sprawie pomocy państwa C 23/2006 udzielonej przez Polskę na rzecz producenta stali, grupy (...), oraz stwierdzający nieważność art. 3 ust. 1 i 3 oraz art. 4 i 5 decyzji Komisji w części, w jakiej dotyczą (...) Sp. z o.o., nie jest nową okolicznością w sprawie i nie ma wpływu na zobowiązanie krajowe z tytułu składek. Niewątpliwie ma on wpływ na samą decyzję Komisji, ale nie na niezależny krajowy obowiązek opłacenia składek zasadzający się na ustawie systemowej.

Tym samym wniosek apelującej nie był przedwczesny, słusznie został rozpatrzony w oparciu o przepisy krajowe tyle, że był po prostu niesłuszny. Podstawą opłacenia składek było zatrudnienie pracowników i z tego tytułu w sposób właściwy została opłacona kwota wskazana w decyzji organu rentowego. Wskazane wyżej kwestie unijne nie mają w niniejszej sprawie znaczenia. Decyzje wymiarowe określające stan zaległości wnoszącego apelację z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne za pracowników wydane w trybie ustawy systemowej, nadal obowiązują.

Należy zaznaczyć, że istotnie standardem jest powinność zwrotu podatków lub opłat pobranych niezgodnie z prawem unijnym, jednak w niniejszej sprawie taka sytuacja nie zachodzi. Z punktu widzenia niniejszego postępowania nie ma znaczenia decyzja Komisji Europejskiej, jej interpretacja, ani też wyrok Sądu w Luksemburgu z dnia 17.05.2011 roku T-1/08, co zresztą podano w powyższej części uzasadnienia.

Warto również odnotować, że apelujący wskazuje na inną wartość wpłaconych przez spółkę (...) S.A. składek, a mianowicie kwotę 11.411.561,31 zł, podczas gdy organ rentowy posługuje się kwotą 11.240.086,83 zł, jednak wnoszący środek odwoławczy w żaden sposób nie udowadnia wskazywanej przez siebie sumy.

Skoro w niniejszej sprawie ustalono, iż nie mamy do czynienia ze składkami nienależnie opłaconymi w rozumieniu art. 72 § 1 Ordynacji podatkowej w związku z art. 31 ustawy systemowej, tym samym nie można mówić o obowiązku ich zwrotu.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. orzekł jak w pkt 1 wyroku.

O kosztach orzeczono zgodnie z art. 98 kpc w związku z § 6 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163 poz. 1349 ze zm.).

/-/ SSA J. Pietrzak /-/ SSA I. Goik /-/ SSA M. Żurecki

Sędzia Przewodnicząca Sędzia

ek